

DISSERTATIO JURIDICA
DE

DOMINIO JURISDICTIONIS
MEDIATORUM

Von der Gerichtsherrschaft!

QUAM
SUB REGIMINE ACADEMICO
SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI
DOMINI
WILHELMI HENRICI
DUCIS SAXONIAE, JULIAE, CLIVIAE, MONTIUM,
ANGARIAE WESTPHALIAEQVE ET RELIQUA
PRINCIPATUS ISNACENSIS & PROVINCIARUM AD ILLUM PERTINENTIUM
HEREDIS

CONSENSU ILLUSTRIS ORDINIS JURIDICI
P R A E S I D E
JOH. WILHELM. DIETMARO
JURIS UTRIVSQUE DOCTORE
DOMINO PATRONO SUO ATQVE PRAECEPTORE
OMNI CULTU PROSEQUENDO

PUBLICO ERUDITORUM DISQUISITIONI SUBMITTIT
d. Jun. 1710. horis locoque consuetis
AUTOR ET RESPONDENS

JOH. FRIEDR. KROMEYER, JEN.

JENAE, LITTERIS CHRISTOPHORI KREBSII.

4

4.

LE REVENANT

DOMINUS

RUBICUNDUS

LOPPIA

WILHELMUS

PRINCIPIS AC DOMINI

WILHELMUS

PRINCIPIS AC DOMINI

WILHELMUS

PRINCIPIS AC DOMINI

WILHELMUS

PRINCIPIS AC DOMINI

WILHELMUS

SERENISSIMO PRIN-
CIP I AC DOMINO,

DOMINO

JOHANNI
WILHELMO,

DUCI SAXONIÆ,

JULIÆ, CLIVIÆ, MONTIUM, ANGA-
RIÆ ET WESTPHALIÆ, LANDGRAVIO THU-
RINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ, PRINCIPI
COMITI HENNEBERGIÆ, COMITI MARCÆ,
RAVENSBURGI, SAYNÆ ET WITT-
GENSTEINII, DYNASTÆ RA-
VENSTEINII,

DOMINO *meo clementissimo*

SERENISSIME DUX,
PRINCEPS CLEMEN-
TIS-SIME!

Ta fert, SERENISSIME
PRINCEPS, *conditio*
rerumpublicarum,
ut omnes subditi de
gestis atque neglectis teneantur
Superiori reddere rationes. Ad
easdem beatus parens meus, dum
in

in vivis erat, de sacris largitionibus & rebus dominicis, prout clementissime demandatas habebat, sese profitebatur obstrictissimum. Quare SERENITATI VESTRÆ & me, non quidem ad aliqujus administrationis, sed studiorum rationes obligatum sentio. Verum calculum bene subducendi, ac reliqua contrahenti, ubi ratiocinia deficiant, facile constabit, nec ego diffiteor. Offero propterea SERENITATI VESTRÆ ipsi plagulas hasce rationum de dominio jurisdictionis mediatorum conscriptas humillime, atq; prostratus
gra-

gratiam eorum, quæ deficiunt, de-
fensionemq; contra rigorosos calcu-
latores clementissimam exoro. E-
go gratiam venerabor hanc ubiq;
& ardentissima fundam vota,
quo Numen altissimum SERENI-
TATEM VESTRAM, celsissimæ do-
mus Saxonicae decus ac pietatis
exemplar eximium servet felicis-
que regiminis annos jubeat esse
Nestorios. Ita intimis sensibus
vovet

SERENITATIS VESTRÆ

humillimus Servus

J. F. KROMEYER, Jenens.

Cum DEO.

§. I.

Jurisdictione vel in proprio exercetur territorio, vel in alieno, & quidem vel proprio, vel administratorio nomine. Si nomine administratorio, dicitur jurisdictione personalis, si vero proprio nomine exercetur, dicitur dominium jurisdictionis, sive jurisdictione patrimonialis, de qua nunc agendum, & præcipue, quæ mediatis, v. g. nobilibus Landsassis competit.

§. 2. Hæc est potestas publica juris dicendi jure proprio competens.

§. 3. Per jurisdictionem intelligunt jus judiciorum Dn. Hert. *d. super. territ.* §. 27. & quia jam à Seculo 13. regionum Domini quibusdam jurisdictionem in patrimonium sive dominium variis modis concesserunt, Dn. Hert. *d. consult. leg. & jud.* hinc dicitur patrimonialis, vel quasi patrimonialis, germanice die *Gerichts-Herrschaft* / & Dominus jurisdictionis sive *Gerichts-Herr* audit, qui eam in suo

A 2

habet

habet patrimonio; dicitur etiam prædatoria, Bodin. *d. rep. l. 3. c. 3.* quia fere in Germania obtinet, ut adhareat castris & prædiis, v. Gail. *l. O. 62. n. 7.*

§. 4. Differunt autem *Gerichts-Herr* & *Erb-Herr*/ hic enim est correlativum rustici, hominis proprii, liberti, ille vero subditi. Sed quia utriusque in concreto fere conveniunt, etiam promiscue usurpantur Klock. *Vol. 1. conf. 10. 732.* Schilter. *Exerc. 3 § 5. lit. d.*

§. 5. Antea dicta *Gerichts-Herrschaft* / pro re nata etiam *Herrlichkeit* dicitur. Ill. Du. B. de Lyncker. *d. super. terr. p. 24. 68.*

§. 6. Conceditur Jurisdictio vel voluntate expressa atque tacita, vel à judice. Expresse conceditur vel inter vivos, vel per ultimam voluntatem. Variè autem acquiritur inter vivos, principaliter & per consequentiam. Hoc casu, si simpliciter oppidum vel castrum sit concessum & concedens ibi Jurisdictionem habuit, distinguitur, aut huic castro, pago seu oppido concessio Jurisdictio cohæret, id est, in ipso exerceri ita est solita, ut alii civitati seu oppido locus concessus non subsit, nec exinde per magistratus istius civitatis jus ibi administrari soleat, sed immediate subditus sit concedenti, & tunc Jurisdictio una cum mero & mixto imperio (licet lterus dissentiat *de Jurisdic. §. 23* & talem concessionem de simplici Jurisdictione intelligat & lectorem remittat ad Richt. *p. 3. dec. 109.*) modo

modo hoc omnē castro adhæreat, Klock. 1. *Conf. 45. n. 2.* tanquam accessorium, transfertur, imo etiam adiacens territorium, ut si locus concessus certum territorium annexum habet, quæ tamen omnia ita moderantur, nisi aliæ circumstantiæ, rei, personæ, pretii exiguitatis, strictam interpretationem suadeant, vel concedenti prohibitum sit, sine superioris consensu jurisdictionem transferre, Rosenth. *de feud. c. 5. concl. 6. n. 1. 2. 3. 4.* Sic Barones regni Neapolitani merum imperium in baronia concessa non consequuntur, nisi expresse concedatur. *Affl. ad 2. F. 51. pr.*

§. 7. Aut vero Castro vel oppido nulla jurisdic-tio cohæret, sed subest alii civitati, & per illius magistratus, tanquam pertinens, iustitia expediri solet, (quamvis ea concedenti quoque subfit;) & tunc jurisdic-tio non præsumitur concessa, Rosenthal *c. l. n. 5.*

§. 8. Principaliter variis ex titulis acquiritur, ut donationis, feudi, contractus alius, etiam per privile-gium. Sic in terris Saxonis jurisdictione confertur feu-datariis per modum donationis & investituræ, zu be-lehnter Gerichtsbarkeit. *Carpz. qu. 119. n. 102. & Molin. in consuet. Paris. §. 46. n. 3. & 4. p. 1.* vult, in Gallia jurisdictiones omnes in feudum teneri, cujus fides penes autorem esto. *Rosenth. d. feud. c. 12. concl. 14. n. 18.*

§. 9. Per viam contractus fit, si v. g. conceda-

tur pro annuo censu, & tunc ad heredes ejusdem generis & familiae transire quidam volunt, Gail. *lib. 2. O. 2. n. 16.*

§. 10. Sive autem feudali, sive alio contractu concedatur, verba concessionis probe sunt perspicienda, ubi quidem tutissimum est aperte loqui & omnem speciem jurisdictionis exprimere. Licet autem vel maxime omnis jurisdictionis sit concessa, ecclesiastica tamen comprehensa non est, ne tunc quidem, si formula, mit Geistlichen und Weltlichen Gerichten/ adhibita, sed jus patronatus tantum tributum censent allegati à Dn. Hornio *in jur. feud. c. 7. n. 12. in f.*

§. 11. Unde de investitura: de superiore & inferiore jurisdictione, casibus exceptis, so Haß und Bauch betreffen/ intellectu quaeritur, & Carpz. *lib. 7. R. 49. n. 20.* juxta observantiam Saxoniae delicta criminalia, pro quibus poena ultimi supplicii vel corporis afflictiva venit irroganda, excepta videri, & ita pronunciatum esse tradit.

§. 12. Et qui jurisdictionem omnem acquisivit, si tamen die *Schriffsfähigkeit* non simul concessa vel concessionis reservatum adjectum v. g. *des Amtes rechtmäßige Besigniß abgezogen/* nihilominus amteslasius manet, Illust. Dn. de Lyncker *dec. 90.*

§. 13. Concessio hac jurisdictionis quando titulo feudali fit, exercitium eius in duas partes dividitur, & una

& una sub nomine directi Domini manet penes imperantem, altera vero transit in investitum. Dn. Hort. *Ipra. feud. c. 7. §. 10.*

§. 14. Quæ per viam privilegii à principe conceditur, eam sine traditione transire statuit Jason *in l. quoties n. 5. §. 10. C. d. R. V.*

§. 15. Tacita voluntate acquiritur jurisdictio quando præscribitur. Hanc quæstionem esse profundam ait Bart. *ad l. 5. d. jurid. n. 9.* Differunt autem consuetudo & præscriptio, consuetudo enim (1.) est jus disponens totius populi, sive majoris partis universaliter tacito consensu constitutum, præscriptio autem dicitur esse, jus ex consensu singulari sive unius etiam consensione introductum, Muscornius *d. Jurisd. n. 25. ex Bart. in l. 2. n. 11. C. qua sit long. consu.* (2.) in præscriptione aliquando requiritur titulus, non in consuetudine, (3.) consuetudo potest tolli per principem, secus in præscriptione, (4.) præscriptio est modus acquirendi Domini, vel alterius juris in re, consuetudo autem est pars juris Civilis §. 3. *d. J. N. G. C.* (5.) ex illa nascitur jus privatum, ex hac jus publicum. (6.) illius obiectum non sunt nisi res, quæ in commercio & bonis, in hac jus adversarii non attenditur. Illud tamen utrique commune est, quod tacite fiat ipsisque factis, *arg. l. 32. d. legib. §. pr. Inst. de usuc.*

§. 16. Quando nunc Gail. *l. O. 57. n. 14.* alii-
que

que statuunt consuetudine dari jurisdictionem, confundunt prescriptionem cum consuetudine, Andr. Knich. *d. f. Et reg. terr. jur. c. 3 n. 117. Et seq. c. 5. n. 49.* adeoque accurate loquendo nec hodie verum est, quod consuetudine acquiratur Jurisdictio, quamvis large sumto vocabulo consuetudo possit appellari prescriptione Hartm. Hart. *L. 2. obs. 5. n. 1.*

§. 17. Hinc facile solvitur quaestio, an privati omnisque jurisdictionis expertes longæva & inveterata consuetudine, saltem simplicem jurisdictionem (*vid. Jason. ad L. imperium col. 9. n. 2. ff. d. Jurisd.*) acquirant? affirmatur enim, quia consuetudo sumitur pro prescriptione, quæ privatis competit; hinc non obstat, quod consuetudinem inducere non possint, qui legis ferendæ potestatem & jurisdictionem nullam habent, neque opusest, ut cum aliis respondeamus, de ea consuetudine hoc esse accipiendum, quæ regulariter hoc ex decem annorum spatio inducat, non vero quæ hominum memoriam excedat, quasi jus tanto temporis spatio quaesitum privilegii constituti vim ac potestatem habeat, juxta *L. 1. §. fin. cum l. seq. pr. de aqu. pluv. arc. l. hoc jure §. ductus aque d. aqu. quot. Et ast. l. super quibus d. §. praterea d. V. S.*

§. 18. In prescriptione autem bonam fidem maxime requiri, interpretantur Dd. quando de decennii vel vicennii prescriptione agitur, Petr. Gregor. Thol.

Thol. l. 47. Syntagm. c. 22. n. 30. eamque semper per
 jus can. etiam in longissimo tempore, licet tunc eam
 non teneamur probare Ill, Stryck. de Jurisdic. c. 2.
 n. 23. sqq.

§. 19. Quod titulum attinet aut contra domi-
 num aut contra b. f. possessorem præscribitur, illo casu
 non opus est titulo arg. §. 41. d. R. D. scientia enim
 & patientia in rebus incorporalibus vicem traditionis
 obrinet, L. ult. d. serv. L. 1. in f. d. S. R. P. add. L. 2.
 C. d. serv. hoc vero casu opus est titulo, non obstante
 L. 10. ff. si servit. vind. per quam dissentit Frantzk,
 Ex. 5. quest. 4. n. 3. 8. sqq. quippe quæ de possessorio,
 non petitorio iudicio agit, neque ita scientiam & pa-
 tientiam adversarii requirit Dn. Stryck. d. Jurisd. c. 2. n.
 33. seqq.

§. 20. De tempore etiam quæritur, ubi alii im-
 memoriale, alii brevius requirunt, Ill. Stryck. cit. l.
 ad jurisdictionem cum territorio acquirendam 10. an-
 nos, sine eo longissimum tempus requirit. Quod
 procedit si adversus alium, quam superiorem præscri-
 bitur, contra principem enim immemoriali tempo-
 re est opus, Thoming. conf. 22. n. 68. seqq. id quod
 Covarruvias concedit si titulo careat præscripturus, se-
 cus solum 40. annos desiderat, arg. c. 1. de præscript.
 in 6. ubi titulus requiritur, si præscribenti sit jus com-
 mune contrarium vel contra eam præsumtio habeatur.

B

Quæ

Quæ verba non de quavis contrarietate vel præsumptione intelligit Covarr. *variar. res. L. 1. c. 17. n. 7.* sed de præsumptione cum facti resistentia, propter graves quasdam inconvenientias ex contrario secuturas, veluti si intra alienam parochiam præscribantur decimæ.

§. 21. Quia vero *cit. c. 1. d. præscript. in 6.* de rebus ecclesiasticis loquitur, ingens dubium relinquitur, quid de rebus & juribus ad principem secularem pertinentibus dicendum sit? scilicet hæc sine titulo 40. annis forte præscribi poterunt! Mover hoc dubium Engel. *in coll. jur. Can. d. off. jud. n. 25.* sed quia latiore indagine requirit, ad proprium titulum in Lib. 2. Decretalium remittit. At perlegenti dicta ejus ad allegatum titulum latior illa indago non apparet. Fachinæus, ad quem interim lectorem ablegavit, *lib. 8. contr. cap. 23.* titulum non requirit ad præscriptionem quadragenariam, quia *d. c. 1.* ad præscriptionem decimarum & rerum ecclesiasticarum pertinet, non igitur ad alias res longe diuersas ac profanas porrigendum censet, contra expressam juris civilis constitutionem, quæ spacio 40. annorum omnem præscriptionem tam privatarum quam publicarum rerum includit *l. omnes C. d. præscript. 30. l. 40. ann.* Sed cum ratio dicti capitali sit generalis, & bona fides utique requiratur, quæ vix præsumitur sine titulo *l. ult. C. unde vi*, hinc merito relinquitur Fachinæi opinio.

§. 22. Ceterum Engelius c. l. subijcit, cum hodie usu præsertim Germaniæ, merum imperium & jurisdictio castris ipsis in hæreat, & quasi pars illorum in quosvis possessores transiens censeatur, neque ut olim, singulari privilegio eligendo personæ industriam conferatur, (quas rationes non satis expressit, nec locum recte allegavit Ieterus d. *Jurisd. §. ult.*) se putare, jurisditionem rebus illis principum accensenda, quæ sub speciem præscriptionis quadraginariæ sine titulo peragenda cadere possunt, id quod tamen ex antea tradita distinctione dijudicandum censemus.

§. 23. Præscriptio præsupponit possessionem jurisditionis, quæ acquiritur etiam per unum actum, (vid. tamen infr. §. 60.) qui non solet de gratia concedi, Abbas *part. 1. conf. 61.* ejus tamen qui possidet, scientia & patientia, ut alius constituatur in possessione vel totius vel partis necessaria est, nec sufficit solus usus, Pauermeister d. *Jurisdicth. L. 1. c. 24. n. 12.* an vero ex uno jurisditionis actu possessio totius acquiratur? vid. Klock. *v. 1. c. 8. n. 129. Sc. 9. n. 12. c. 10. n. 35. 151. sqq. Et nos infra dicto §. 60.*

§. 24. Ultima voluntate, sive ea sit testamentum, legatum, sive alia species, jurisditionem patrimonialem acquiri posse vix dubium esse potest, cum & alia jura & servitus, cui jurisdictio assimilatur, ita constituatur, jurisdictio enim est species quædam servitu-

ris, Illustr. Dn. Baro de Lyncker. *Dec. 662.* nec jurisdictio cum territorio confundenda Carpz. *p. 3. dec. 226. n. 12. seqq.* & *n. 22. 23.* & potest quandoque una vel altera tantum species acquiri, Dn. de Lyncker. *dec. 597.* & hinc a jurisdictionis parte una ad alteram inferre non licet, id. *dec. 602.* si scilicet alius sit in possessione Klock. *1. conf. 29. n. 631.*

§. 25. Hinc consequens est, quod & à iudice in judiciis divisiis alicui constitui possit, cum enim servitus ita in alieno fundo constituatur, idem de jurisdictione prædicare non tubitamus.

§. 26. Cum vero omnis res libera in pristina naturali sua libertate constitisse & mansisse præsumatur, donec contrarium probetur & hinc etiam res non feudalis sed allodialis præsumatur, feudum enim est servitus quædam Rosenth. *d. feud. c. 1. concl. 7. n. 5.* ut adeo & oppidum, castrum, comitatus, ducatus, marchionatus, potius censeatur allodialis & jure proprio possideri, quam feudalis esse, licet talis regalis dignitas in regno, ducatu, aut imperio alieno sita sit, ita ut rex, dux, aut imperator superioritatem in illa habeat, Rosenth. *d. feud. c. 12. concl. 14. n. 15.* & licet regalia ipsa feudum imperii esse possint, Perill. Dn. B. d. Lyncker. *de super. terr. p. 46.* hinc etiam jurisdictio potius allodialis censeatur.

§. 27. Si in feudum conceditur jurisdictio, me-
rum

rum aut mixtum imperium aliqui putant feudum no-
bile, & Rolenth. *d. feud. c. 2. concl. 2. n. 9.* credit, men-
tem *c. 1. quis dicatur dux, comes &c.* illam vix fuisse ut
ipsa feuda nobilitent, addit tamen: nisi sint feuda ju-
risdictionis. Sed quicquid horum sit in Germania
vix nobilis habetur, nisi qui ab imperatore hoc obti-
nuit, vel genere, vel consuetudine acquisivit. Rolent-
thal. *cit. loc.*

§. 28. Nec de substantia jurisdictionis ordinariæ
est territorium habere, Bald. *in L. 1. §. initio col. 1. d.*
off. prefect. potest namque esse jurisdictio sine terri-
torio & rursus territorium sine jurisdictione Bart. *in*
d. l. 1. n. 15. Jason *ibid. n. 2. cum seq. de jurisdict.* Molin.
ad consuet. Paris. tit. 1. §. 1. gloss. 5. n. 44. & sic feudi
Dominus, quantumcunque vilis, etiam rusticus, su-
per rebus, quæ ab ipso in feudum recognoscuntur, ju-
risdictionem dicitur habere ordinariam, *cap. imperia-*
lem §. vet. d. prohib. feud. alien. per Frid. Schrader de
feud. p. 10. sect. 7. n. 14. qui tamen territorium non
habet sed remanet hoc una cum juribus territorialibus
penes superiorem.

§. 29. Hoc etiam admittitur quod in uno eo-
demque loco, alius poenas & multas sententia judicis
impositas, alius vero ipsam jurisdictionem habere pos-
sit, prout probat Antonius Natta *cons. 636. incip. mul-*

ta sunt n. 128. seq. adeoque aliud sunt fructus jurisdi-
 ctionis, aliud ipsa jurisdictio arg. l. si usus fructus 66.
 S. fin. de jure dot. l. 8. S. fin. d. peric. & commod. rei
 vend.

§. 30. Alius intra pagum & alius extra illum, auf-
 denen Feldern jurisdictionem habere potest, quo casu
 forum domicilii intra pagum non est generale, nec acti-
 ones reales, quarum objectum extra septa positum est,
 ibi moveri possunt, Perill, Dn. B. de Lynck. dec. 146.
 add. Dec. 59.

§. 31. Licet autem jurisdictio in plures dispersa
 vilescat, quod plures rem expediant segnius c. 5. d. con-
 cess. prae. quod si tamen plures in jurisdictionis quasi
 possessione communi existant, locus ejus administrandae
 in dubio ille est wohin die Untertanen gehörig / wo-
 hin sie gehuldiget / wo die Actus antiquiores jurisdi-
 ctionis gesflogen III. Dn. de Lynck. dec. 536.

§. 32. Illud maxime controversum est, utrum ju-
 risdictio ab alluvionis incremento extensivum augmen-
 tum capiat? sive ut Myler. metrol. c. 14. §. 14. quaestio-
 nem format, An alluvio mutet jurisdictionalia? sive ut
 Fritsch. ad Lib. 2. cap. 6. Aymi de alluv. clarius loqui a-
 mat: Si fluminis terminalis mutatio pedetentim per
 incrementum latens seu alluvionem contingat an exin-
 de mutatio, incrementum & extensio territorii & juris-
 dictio,

dictionis eveniat? Propter fructus jurisdictionales hæc
 quaestio sæpius oritur. Ticinenses Jcti referente Aymo
c. l. n. 3. seqq. affirmarunt, (1.) quia illud juris, quod est de
 principali, idem pariter est de augmento & accessorio *l.*
si convenerit §. si nuda ff. d. pign. act. l. si fundus ff. d.
pignor. ubi fundo oppignorato, si alluvione augeatur jus
 pignoris ad incrementum extenditur (2.) quia unitorum
 unita & eadem, separatorum vero separata & diversa
 debet esse natura, *arg. l. item si fundi §. huic vicinus ff. d.*
usu fructu ubi jus usus fructus per alluvionis incremen-
 tum ceu latens & unitum augetur dicitur, secus per insu-
 larum incrementum, uti separatum. Et frustra Jason
lib. 2. consil. 146. exceptit, quod jurisdictio possit esse si-
 ne territorio, quia non hoc sed aliud est in quaestione, in
 qua supponitur territorium jurisdictione munitum, cu-
 jus incrementum modum dat accessoriis (3.) quia à Do-
 minio ad Jurisdictionem arguere solent *arg. l. qui face-
 re ff. de statu hom. ibique DD.* nunc vero certum per al-
 luvionem non solum augetur dominium sive prædium,
 sed jus quoque prædio cohærens, ut servitus, nam & (4.)
 licitum est arguere à servitute ad jurisdictionem. Equi-
 dem diversitatis rationem dissentientes hanc esse ajunt,
 quod dominium & servitus sint res privati juris, jurisdic-
 tio autem absolute & proprie loquendo sit publici ju-
 ris; Ast cum de jurisdictione, quatenus in dominio est,
 quaestio sit, parum proderit hæc exceptio.

§. 33. Quæstionem vero negarunt Bartolus & Doctores communiter per *l. Martius ff. d. acqu. rer. dom.* ubi id quod publicum est, nemini per alluvionem accedit, & quia de via publica hoc dicitur, hinc idem de jurisdictione, tanquam potestate publica dicendum censent. Rationem hujus legis etiam afferunt hanc, quia uti publica non sunt in commercio, ideo ab uno ad alium transferri nequeunt. Verum nec ratio nostram quæstionem stringit, quia in dominio jurisdictionem esse supponitur, nec lex ipsa, quippe quæ agit de re extra commercium. Porro negantes urgent *l. in agris ff. d. A. R. D.* ubi in limitatis agris jus alluvionis non obtinet, hujus modi autem sunt jurisdictiones, quæ proprios fines limitatos habent, quod argumentum etiam Dn. Fritschio placuit *in not. ad Aym. L. 2. c. 6. de alluv.* Sed hoc argumentum satis leue esse, inde patet, quia, cur in limitatis agris jus alluvionis locum non habuerit, plane peculiaris ratio fuit, nam antiquitus quinque conditiones agrorum erant, alii occupatorii seu arcifinales, alii mensura per extremitates comprehensi, alii diuisi & assignati, alii quæstorii, alii vectigales seu publici; Ex his limitati erant qui in centurias per limites diuisi, sive fuerint assignati, sive quæstorii, sive publici, sive etiam veteribus possessoribus redditi, quælibet enim horum agrorum conditio limites

acci-

accipere consuevit. Hi agri limitati sicuti ex alluvione neque decrementum, quia ex publico erat refarciendum, ita neque incrementum habebant, rationem huius juris hanc reddit Aymus *d. alluv. lib. 1. c. 17. n. 41.* ut sciretur in perpetuum, quid cuique datum esset, quid venisset, & quod in publico relictum esset, neque ex alluvione formarum exactæ descriptionis, fides incerta & inconstans oreretur, ad quas tamen, cum de modo quæstio fieret, uti ad monumenta publica, relatio certissima haberi consueverat, ut videre est ex *L. de modo L. irruptione* & *L. in finalibus ff. Fin. reg.* Cum nunc hodie limitati agri, uti apud Romanos fuerunt, ab aula recesserint, decisio *L. 16. d. A. R. D.* non in ipsis fundis locum habet *Gryph. d. insul. c. 27. n. 52.* multo minus in accessoriis.

§. 34. Aliud dicendum in illis agris, & consequenter in iurisdictione, qui non ad flumen usque pertingunt, seu inter quos & flumen aliquod spatium, publici forte juris intercedit, ubi alluvionis jus non obtinet. *Grot. d. j. b. p. L. 2. c. 8. §. 12. n. 1. inf. & pr. seq. n. 2.*

§. 35. Cumque ipse Dn. Fritsch. *ad Aym. L. 1. c. 17. inf.* circa agros alluvionem admittat, qui nostris temporibus à civitate vel domino in feudum vel alio modo concessi, & certis terminis circumscripti sunt, valde miramur cur in not. *ad L. 2. c. 6. inf.* quæstionem, de augmento iurisdictionis imperiali decisione dignifi-

C

fi.

firmam iudicaverit, aut interim communi opinioni, quæ negat incrementum Jurisdictionis ex alluvione, calculum adiecerit, certe rationes, quæ eum mouerunt tantæ non sunt, fac enim, quod præsumendum non sit, populum Romanum voluisse legem alluvionis etiam ad fines publicos extendere, nondum tamen demonstratum, jus alluvionis tantum juris civilis esse, sane imperator §. 20 d. R. D. inter jura gentium illud refert, & quamvis Puffend. de J. N. G. L. 4. c. 7. §. II. hoc non agnoscat, id tamen, quod inter omnes fere gentes obtinet, utique juris gentium dici potest *arg. §. 1. d. his qui sui l. alien. jur.* Altera ratio B. Dn. Fritschii est, quod expressa lege hæc controversia decisa non sit, sed ea opus non esse ex rationibus pro nostra opinione allatis constabit, nisi velis & tunc pro extensione servitutis specialem legem exigere, ubi fundus alluvione est actus.

§. 36. Aliud in corementum est, si quis habeat iurisdictionem limitatam, puta ad 100. aureos & res petita valoris centum tempore petitionis fuerit, sed lite pendente ejus valor creuerit, item si actio propter inficiationem crescat; & concludunt, quod incrementum hoc non excludat iurisdictionem, cum principium, non incrementum respiciatur, & quod aliud sit, si incrementum etiam à principio in petitione comprehendatur, ut in actionibus hereditariis, in quibus iudicis officium potest excedere id, quod petatum est, *Myusing. Cent. 3. O. 100.*

§. 37.

§. 37. Adhuc diversum incrementum est, si novi incolæ vel oppidi augmentum accedunt, vbi quaeritur, an in hos iurisdictio antea concessa exerceri possit? de quo vide Covarr. *præf. quest. c. 2.*

§. 38. Cui iurisdictio acquiratur non adeo constat, priuatum ex sua persona (aliud ergo si iurisdictio competat loco, & locus vna cum vniuersitate transferatur, Bartol. *in consil. 289. n. 8. vers. tertia an iurisdictio possit diuidi.* Pacianus *L. 2. d. prob. n. 43.*) incapacem esse iurisditionis notat Lucas de Penna *in L. viros C. d. dir. off. lib. 12.* vbi tradit priuatum non habentem iurisditionem, aduersus habentem non præscribere: cum ex tali præscriptione nervus publicæ disciplinae rumpetur *c. peruenit 10. quest. 1. c. cum inter, d. consuet.* at qui habet iurisditionem aliquam seu imperium potest aduersus alium habentem præscribere *arg. c. cum olim. c. auditis c. audientium d. præscript.* Petr. Gregor. *lib. 47. Syntagm. c. 22. n. 27. & lib. 25. c. 11. n. 7.* Alii vero notant priuatos, omnisque iurisditionis ex pertes longæua & inueterata consuetudine simplicem sibi iurisditionem acquirere. Panorm. *in c. cum contingat n. 5. & 15. vers. & intellige, d. for. comp.* Jalon. *in L. imperium, col. 9. n. 20. d. Jurisd.* led de hac re supra est actum.

§. 39. Quicquid autem sit de iure ciu. & can. quo atatis anno quis possit iudex dari, expeditum sane est, si iure hereditario vel feudali competat iurisdictio cohærens

bonis (quod quando fiat, & quibus prædiis adhærere
 censeatur, vid. *Mev. p. 2. dec. 314.*) eam etiam in pupil-
 lum & alios utcumque natura prohibitos transire, sed
 per tutores, curatores vel administratores exerceri,
Schrader. d. feud. p. 10. sect. 4. n. 54.

§. 40. Olim foeminae non erant capaces jurisdic-
 tionis feudi, v. *jus feud. Alem. c. 111.* secus ac hodie, et-
 iam si non sint principes aut illustres personæ, quia non
 per se administrant jurisdictionem sed per ministros.
 Qua de re vid. *Carol. V. Const. Crim. Art. 1.*

§. 41. Jus patronatus autem vel protectionis, vel
 advocatiæ nullam patrono seu protectori vel advocato
 in clientes suos tribuit jurisdictionem, *Schutz und*
Schirm gibt keine Obrigkeit / & ideo Clientes
Schirms Verwandten / non efficiuntur subditi, licet
se alterius protectioni submittant, Gail. v. O. 54. n. 1. hinc
 & elector Saxonicus in episcopatus Martisburgensem,
 Numburgensem, & Misnensem non suo sed Episcopi
 nomine jurisdictionem habet *Carpz. process. T. 2. a. 2. n.*
12. sicut & ille populus dicitur liber, qui sub alterius cli-
 entela & patrocínio est, *Arnif. d. jur. Maj. L. 1. c. 4. n. 8.*
in f. es sq. Dan. Otto d. majest. imperii c. 2. §. 11. Pro-
 pterea *Joh. Gemmelius, Cancellarius olim Hennenber-*
gicus in compendio juris feud. p. m. 111. scribit: Advocatia
Bogtey secundum consuetudinem patriæ non est ju-
 risdictionis, ut prætura, sed defensionis, quam habet
 prin-

21

princeps meus Hennenbergensis super monasterio
Braittingen.

§. 42. Conceditur jurisdictio plerumque in inferiores, hinc, quod unus ex dominis alterum in loco communi delinquentem punire possit, id per se valde absonum censet Heig. p. 2. q. 25. n. 24. & à Dd. communiter improbatur, cum par in parem imperium non habeat l. 3. d. recept. arb. ubi Costal. Dissentit Illustr. Dn. B. de Lycker. dec. 333. quoad centenam, quippe quæ de consuetudine Germaniæ, contra immediatos in causa homicidii, incendii, stupri violenti & furti, locum habet, per Imperatoris Rudolphi confirmationem privilegiorum Nobilitatis Franconiæ apud Limn. L. 6. jur. publ. c. 3. n. 54. Item limitat illustr. Dn. de Lyncker. c. l. regulam, quod par in parem non habeat imperium, quod non procedat, si delinquens contra alium, quam condominum deliquerit.

§. 43. Multo minus ergo contra superiorem poterit jurisdictio exerceri; quid vero de officialibus delinquentibus dicendum? possunt quidem apprehendi, sed non alius iudex, quam superior, ad quem transmittendi sunt, in illos animadvertere potest arg. L. 2. C. d. off. mag. mil. Heig. p. 2. qu. 25. n. 19. quia princeps in officiales suos, uti nec in seipsum intelligi debet ne quicquam alteri permisisse, nunquam enim potestatem a deo large concessisse videtur, ut non majorem penes se

retinuerit, multo minus itaque ipsius & familiarum eius personæ sub iurisdictione alteri concessa comprehenduntur.

§. 44. Vnde non obstat, quod iurisdictione censeatur priuative concessa, quia contra dominum ipsum & ministeriales hoc non esse torquendum, nam priuilegio domini, quoad forum, etiam famuli fruuntur. Ad objectionem vero, quod quis ratione loci delicti, forum sortiatur, respondetur, eam tunc locum habere, quando quis ratione loci ab alterius iudicis iurisdictione est exemptus, non vero si ratione personæ quis eximitur, nec quando priuilegium exemptionis in corpore juris inclusum, vel communi iure est comprehensum, nec ubi priuilegium aliquem eximit certa specie iurisdictionis; Covarr. *pract. quest. c. ii. n. 5.* hinc nec clerico nec militi delinquenti fori priuilegium minuitur, Covarr. c. l.

§. 45. Inde nascitur etiam responsio ad Auth. *Qua in provincia C. ubi de crim. agi oportet.* ubi in provincia delinquens, illic iuri subiacere, & hoc jus perpetuum esse, & omne priuilegium cessare dicitur, quod scilicet lex intelligi debeat priuilegiis ab hominibus concessis non de iis, quæ clausa sunt in corpore juris, qualia sunt quæ domesticis principis & curialibus competunt *Castr. in L. i. C. in quib. caus. mil. for. presc.* Si enim domino competit exemptio, etiam ad ministros & fundum, sine quibus exemptus esse non potest extendenda est. Hanc in rem producant

ducunt *L. huius 6. ff. Qui pot. in pign. ibi sine quibus navis
salva peruenire non poterat. L. administrantes 41. §. 1. ff. d.
excus. tut. Gail. d. pac. publ. l. 1. c. 6. n. 21.*

§. 46. Interim Joh. Faber *in breuiar. in Cod. ad L. quod
promulgatis 2. d. off. praef. urb.* hanc doctrinam restringit &
verum esse ait, si officiales in officio delinquant. Et forte
huc collimauit Autor *Resp. Cam. Resp. 44. n. 5* putans, quod
tunc quidem ciuitas in officiales eiusmodi sua iurisdictio-
ne uti possit, quando is in propriis suis negotiis in vrbe
versetur. Quæ tamen distinctio non probatur *Itter. d.
Id. §. 23.*

§. 47. Quod patri in liberos competat iurisdictio
colligunt ex *L. qui iurisdictioni 10. ff. d. iuris dict.* frustra
enim quaereret Ictus, an pater possit liberis jus dicere si
non haberet iurisdictioem. Sed *Mod. Pistor. p. 4. q. 161.*
distinguit inter magistratum alicuius ciuitatis v. g. præ-
torem, cuius liberi, perinde ut ciues & incolæ alij, juris-
dictioni illius officij, quod gerit, subiecti sunt, & inter no-
bilem, qui habet iurisdictioem patrimoniam, cuius
iurisdictioi propterea filij subiecti haud sunt, quia ipsi in
dignitate sunt pares atque futuri successores, & proinde
quodammodo domini, at par imparem non habet im-
perium; Et hoc quidem quoad causas ciuiles, nam quo-
ad criminales liberos indifferenter iurisdictioi paren-
tum subesse statuit *Jacob. Schult. in addit. ad Modest. Pi-
stor. d. qv. 169. n. 6.* quia propter delictum dignitatis
priuilegium amittitur, ut quæ & ipsa maleficio perditur
L.

L. cuicumque i. C. ubi senat. vel clariff. licet *Inter. d. juris d.* § 18. solum deprehensionem patri permittat, quod paritas dignitatis ipso jure ante sententiam per crimen non amittatur. Verum ratio Schultesii non est amissio paritatis dignitatis, sed privilegii dignitatis, ob quam etiam rationem, superioris consensu, torturam admittunt. De marito & tutore, quatenus in correlata exerceant jurisdictionem, tractat *Pistor. c. l.*

§. 48. Quoad actus voluntariæ jurisdictionis in causa quoque propria quem iudicem esse posse vix dubium est, *Carpz. L. 4. R. 31 n. 14.* nec semper relaxatio juramenti quoad scabinos necessaria est, *Ill. Dn. B. de Lynck. dec. 1466.* Ceterum potest dominus jurisdictionis coram suo iudicio causam propriam cognitioni subjicere in contentiosis *id. dec. 447.*

§. 49. Concessa autem jurisdictio in civitate, concessa etiam in suburbii censetur, *Menoch. lib. 1. Arb. qu. 99. n. 22.* modo tenor concessionis non refragetur.

§. 50. Neque prætereundum, quod licet alicui competat jurisdictio superior, & in causis criminalibus reum delinquentem citare vel etiam capere possit, secus tamen esse in citatione ad custodiam maleficorum in carcere detentorum, ad quam inferioris judicis consensus requiritur, quia est actus jurisdictionis inferioris, quæ violatur absque impetratione consensus, *Carpz. l. 1. R. 50.*

§. 57. De modo concessæ jurisdictionis etiam quaerunt & quoad jus commune eo collimant, ut eadem potestas & iurisdictio Domino superiori adversus homines sui Vasalli, etiam deinceps, & sic cumulatiue competat, juxta regulam: si vinco vincentem te, multo magis te vinco Coler. *proc. exec. p. 2. c. 1. n. 149.* quorum elegant Landrecht l. 1. art. 58. §. Wann der Graff & l. 3. art. 60. vers. in welche Stadt / art. 29. & 52. vbi habet: in welches Land der Kayser komt / da ist ihm das Gericht daselbst ledig / daß er alle Klagen richten mag / die vor ihr kommen. Sed hoc in temporalibus, non vero in concessione jurisdictionis in perpetuum, v. g. titulo feudi, procedere autumant, quia feudum est instar usufructus, at proprietarius non potest usufructuarium impedire, quo minus utatur fruatur prædio usufructuario, Coler *process. Exec. p. 2. C. 1. n. 162. seqq.* item si titulo donationis §. *alia 7. d. don. vel alio oneroso aut contractus concessa*, vid. Berlich. *p. 1. concl. 2. vbi 19. modos retulit*, ad quos & præscriptio pertinet Fachin. *L. 8. contror. 23. Coler. c. l. n. 158.*

§. 52. Hinc inferre licet, haut fas esse superiori, subditos inferioris, eo irrequisito ad tribunal euocare, sed obseruantia variat v. Carpz *p. 3. d. 208 n. 6. & 8. & p. 1. c. 16. d. 29. n. 10.* atque de more aulicorum *qu. crim. 109. n. 104.*

§. 53. Vnde & mandata superioris per inferiorem sunt affigenda & publicanda, licet enim mandata superioris non minus obstringant subditos subditorum

D

&

& Vasallorum quam hos ipsos, non tamen perinde est eorundem executio, si alteri priuatiue concessa est iurisdictio, *Mev. p. 2. dec. 306. Brunnem. Conf. 27. n. 18.*

§. 54. Quando autem iurisdictio priuatiue conceditur semper reseruata censetur superioritas, hinc in casu denegatae vel protractae iustitiae, vel si suspecti moueatur quaestio, superior causas ad se auocare potest, *Knich. d. invest. pact. p. 2. c. 1 n. 24.*

§. 55. Sicuti autem actor in rebus corporalibus, quod asseuerat probare tenetur, ita & actione confessoria vindicans iurisdictionem intentionem suam probet, quod plene fit ex libris ecclesiarum antiquis, literis monachorum, & registris monasterii, libris missaticis, *Mess. Büchern/* matriculis, quae nostro tempore in consistoriis reperiuntur ac in uisitationibus collectae & approbatae sunt, quibus ob auctoritatem superioris plena fides tribuitur; item ex libris ciuitatum conscriptis, ab eo, qui ad id fuit deputatus, ex notorietate de antiquo iurisdictionis exercitio, aliqui etiam existimant, iurisdictionem antiquam sufficienter probari per solam famam & communem opinionem, quia in antiquis fama plene probat, accedentibus praesertim testibus saltem de auditu *Carpz. l. 1. R. 78.*

§. 56. Testes autem, per quos iurisdictione probatur, licet sint singulares, tamen probant; est enim singularitas secundum quosdam triplex, obstaculua, diuersificatiua, & cumulatiua seu adminiculatiua, ultima est, quan-

quando testes quidem deponunt de diuersis factis, sed ad idem, quod probandum erat, tendentibus B. Dn. Struv. Ex. 28. §. 48 Vnde si in seruitute venandi vnus testis deponat de vno actu, alius de alio, licet singulares sint, tamen probant, idem in materia decimarum, si vnus deponat de tritico, alius de hordeo, nam ad probandum vnum integrale, sufficit probare ejus partes per testes singulares, qui respectu ejusdem finis concordant & sic non dicuntur singulares. *per. l. qui sententiam C. de pœn. ibi: in vnum conspirantes concordantesque rei finem*, atque hæc ad jurisdictionem applicat Gail. L. 2. O. 66. n. 11 seqq.

§. 57. Sic etiam libri centuales *Zinß oder Rechen-Bücher* in quibus municipiorum annui reditus consignantur, si producuntur vna cum solutione specifica census, plene probant, locum seu hominem solventem censum esse de territorio & sub jurisdictione producentis, si sine Specificatione solutionis producuntur, etsi plene non probent subiectionem, magnam tamen ingerunt pro producente præsumtionem constituuntque ipsum in quasi possessionem, Zahn. *Fechnogr. munic. C. 58 n. 12. 13.*

§. 58. Pignorationes quoque jurisdictionem (& quidem ob ligandi, venandi, pascendi vsum forestalem) sed non etiam territorium inferunt Ill. Dn. B. de Lynck. *de sup. terr. p. 74.* Præsumtiue iurisdictio arguitur ex districtu, Menoch. 3. *presumpt. 100.* circumscripta ex perceptio-
ne gallinæ iurisdictionalis, daß er das Rauchhün zu-

(28) 800

fördern berechtiget Dn. Stryck. d. *Jd. circumf. c. 4. n. 5.*
seqq. non etiam ex iure patronatus, vt antea dictum.

§. 59. In specie criminalis iurisdictionis possessio præsumitur ex possessione prædii, vbi ea fundorum pertinentia est effecta, & Vasalli de iurisdictione omnimoda investuntur, ideo investituram feudi sequitur iurisdictionis, tanquam isti ex consuetudine adhærens, qualis consuetudo est in Pomerania, vbi nobiles omnes cum iurisdictione & mero imperio investuntur, & sola feudi possessio iurisdictionis possessionem arguit, *Mev. p. 1. dec. 45. n. 2.* vbi ergo talis consuetudo deficit, vt in Ducatu Bremensi, sequimur jus commune, *id. c. l. hinc* & possessor criminalis iurisdictionis defenditur, etsi titulo careat, si possessio ex moribus est, *id. p. 4. d. 292.*

§. 60. Hæc ita se habent si de tota iurisdictione vel certa eius specie dubium occurrit, quod si vero de iurisdictione loci vicini contenditur, tunc in dubio eius esse præsumitur, cui locus, de cuius iurisdictione quæstio est, propinquior, *arg. l. adeo 7. §. insula 3. ff. d. acqu. rer. dom. §. 22. J. d. R. D.* adjacentia enim ejusdem juris esse censentur, cuius sunt ea, quibus adiacere conspiciuntur *L. tum qui ades 23. ff. d. vsurp. & vsuc. L. jam hoc iure 4. ff. d. vulg. & pup. subst. Menoch. l. 3. præsumt. 100.*

§. 61. Quasi possessio iurisdictionis probatur multis modis modis v. g. 1) per instrumentum juratæ fidelitatis, 2) per instrumentum liberationis à fidelitate, 3) per præ-

præstationem onerum, 4) per exactionem gabellarum,
 5) per famam antiquam, 6) per actus iurisdictionales,
 v. g. capturam delinquentium, erectionum furcarum,
 vid. Menoch. *de retinend possess.* item per concessam ci-
 tatis veniendi securitatem, **sicher Geleit zu recht /**
vor unrechter Gewalt / ordinationem iudicii cri-
 minalis, electionem **der Richter und Schöp-**
pen / decretas torturæ quæstiones, pronuncia-
 tas in causa criminali sententias & executiones factas
 Wensleb. p. 2. *cons.* 95. n. 25. huc addunt alii nominatio-
 nem, instrumentata locationum, venditionum & similia,
 nam & carcer est argumentum meri imperii, L. 2. ff. d. in
ius voc. sed an episcopus vnius castri possessione appre-
 hensa, ceterorum ecclesiæ bonorum omnium possessio-
 nem, & præsertim iurisdictionis adipiscatur, accurate dis-
 quirat Zas. l. 2. *sing. resp. cap.* 31. scilicet quamvis castro ap-
 prehenso, villæ, oppida, agri, fundi, & alia corporalia
 subiecta apprehendantur, cum castrum sit quiddam v-
 niuersale corporale, quo apprehenso & partes appre-
 hensæ videntur, iurisdictionis tamen possessio nondum
 est apprehensa (vid. supra §.) nisi vnus iurisdictionis a-
 ctus exerceatur, valente eo, qui castrum vendidit. Quod
 si vero à nullius manu sed per successionem prædecesso-
 ris devoluatur iurdictio, tunc possessio iurisdictionis
 videtur vacans, & sic, ex regula, ad instar corporalium
 necessaria esset singulorum actuum, in quibus consistit

D 3

iuris-

203 (30) 20

iurisdictionis, apprehensio. Hoc est verum, si vnus actus exercitus sit particularis, vt si ob delictum poena imponatur, quia licet iurisdictionis sit vna, & quidam vniuersum intellectualem, tamen constat ex diuersis & separatis actibus, ex quorum vno non potest inferri ad alium, quia vt vulgo dicitur, ex separatis nihil inferitur. Aliud vero est si actus sit vniuersalis, vt si quis curat iurare omnes subditos obedientiam, tunc quia nexus obedientiae complectitur omnes actus iurisdictionis, ex consequentia est in quasi possessione iurisdictionis.

§. 62. Cum nunc iurisdictionis in dominium est concessa & vbi opus, probata, multos & varios effectus, vti dominium ipsum, habet, potiores & non quidem certo ordine dispositos sed, prout obvenerunt, enarrabimus, scilicet à subditis iuramentum subiectionis siue homagium exigitur, quod est varium, Schilt. *Inst. Jur. publ. L. 1. t. 19. §. 10* hoc loco est solius iurisdictionis, & magis praestatur civilem iurisdictionem habendi, Rosenth. *d. feud. c. 6. concl. 85 n. 9. 10.* *Erbhuldigung* autem ad *Erbherrn* se refert, & ad quasdam praestaciones patrimoniales respicit. Ill. Da. B. de Lynck. *d. sup. terr. p. 71.* Dominus iurisdictionis insignia portis & similibus affigere potest, & quidem potius civilis quam criminalis iurisdictionis Dominus, Illust. Da. Stryck. *V. M. tit. Fin. reg. §. 3.* quoniam criminalis iurisdictionis neminem domino meri imperii subicit, nisi cum peccauerit, Maul. *tit. 1. d. homag. n. 17.*

No.

Nobilibus mediatis & ciuitatibus provincialibus regalia competere dicit Sixtinus *l. d. reg. c. 14. n. 77.* quæ Ill. Dn. B. d. Lynck *d. supr. terr. p. 23.* per priuilegia & iura eximia, ut venandi, acciliarum, statuta condendi & plura alia explicat & ita Sixtinum tolerat.

§. 63. Plures dantur sequelæ species, als Landfolge quæ latior est, Heers folge/ Gerichts- Jagts folge/ & vbi simpliciter cuiquam die folge/ deberi reperitur, ibi duntaxat auf die Gerichts Folge concludi potest, Ill. Dn. de Lynck, *d. Super. Terr. p. 77.* & hæc debetur domino jurisdictionis. Quamuis etiam ille regulariter non debeat custodia nocturna vel diurna castrorum, excipitur tamen si legitima consuetudine hoc fuerit introductum vel speciali pacto, aut bella publica sæuiant aut incendiarii grassentur, vel si domini habeant inimicos capitales, Carpz. 2. 57. 1. quibus ordinatio provincialis Altenburg. p. 2. c. 2. tit. 15. §. ult. tempus pestis adjicit. Vulgares nundinas & mercatus Wochen-Märkte in ciuitate, qui jurisdictionem die Gerichte inibi habet, instituere potest B. Dn. Struv. *Synt. j. Feud. c. 6. §. 14. n. 5.* jus detractiois exercet, Ill. Dn. B. de Lynck *dec. 2. 262. 599.* quo jure autem, an vi jurisdictionis, an meri & mixti imperii, an vi regalium hoc jus exerceatur disquiri Illustr. Coccej. *d. cens. emigr. th. 9.* ipse inclinatur ad vltimam opinionem, quæ secundum antea allatam Lynckeri explicationem tolerari potest.

§. 64. Fiscus primario dicitur de arario summæ
pote-

potestatis in republica adeoque in statu Monarchico de principis arario, quod duplex apud Romanos erat, sacrum largitionum & rerum priuatarum, vel dominicarum vel sacri patrimonii, v. Schilt. *Ex. 28. §. 28/99. Ex. 39. §. 24.* Secundario autem, & quidem, quatenus res priuatas principis continet, fiscus dicitur; Et etiam statibus imperii nostri jus filci cum superioritate competit, tam quoad sacras largitiones quam quoad res dominicas, quæritur autem an etiam Landtassis & civitatibus vi jurisdictionis, quæ in patrimonio est, competat, regulariter negant, quia dominum territorialem pro superiore recognoscunt, hi ipsi tamen bona vacantia illis tribuunt, & fundamentum ex concessione vel præscriptione accersunt, Zahn. *ichnogr. munic. c. 54. n. 12.* quicquid vero sit, in foro Saxonico jus filci omnibus qui jurisdictionem superiorem habent, competit, Coler *p. 1. dec. 72. n. 5.* Georg. Schulz. *in Synops. Inst. lib. 2. tit. d. success. fisc. lit. C.* quod nonnulli quoad nostros mores generaliter sine locorum distinctione affirmant Joh. Koppen *dec. 28. n. 21.* Mey. *ad J. Lubec. p. 2. t. 2. art. 14. n. 64.* Verum quamvis jure Sax. jurisdictionem superiorem habentes ex quibusdam causis bona fisco debita acquirant, illis tamen nec in foro Saxonico plenum jus filci adscribere audeamus, per ea quæ tradit Carpz. *p. 2. c. 6. d. 24. in f.*

§. 65. Hinc præprimis in Saxoniam mediati habent vi jurisdictionis superioris jus confiscandi, Ill. Dn. B. de Lyncker *d. sup. terr. p. 74.* quicquid aversecur
Ro-

Rosenth. c. 5. concl. 62. unde fit, quod bona defuncti
 carentis herede, utensilia & res expeditoria, (addatur
 Richter. d. success. ab intest. sect. 5. n. 9. 199. & 35. 199.)
 deferantur ad illos iudices, qui merum imperium habent,
 qui, elapso anno, & sex septimanis, eas in usum
 convertunt suos *Landrecht lib. 1. art. 28.* v. g. edificando
 & facta tecta conservando patibula, compedes,
 constituendo inde salaria ministris publicis &c. Coler.
p. 1. dec. 72. n. 6. & licet textus juris Saxonici in fine de
 mobilibus tantum loquatur, tamen usu ad immobilia
 bona quoque extenditur, Zobel *in add. ad Land-*
Recht lib. 1. art. 28. forte ob text. *Land-Recht lib. 3.*
art. 8. qui vult etiam immobilia vacantia ad pagos &
 civitatem ibi sitam pertinere, Coler. c. 1. n. 8. No-
 tandum autem, quod res expeditoria plebeji deferantur
 magistratui, non alicujus militis, has enim dominus
 feudi accipit, ubicunque reperiantur, modo feudum
 ad dominum revertatur, quando vero defunctus
 habuit varia feuda, quilibet dominus ex illis accipit,
 quæ in suo feudo offendit, not. ad *Land-Recht l. 1. c.*
18. lit. 6. insuper monendum, quod licet textus loquatur
 de bonis vacantibus, quod illa post annum capi
 possint, tamen per interpretationem receptum esse,
 quod Gerada vel res expeditoria, quamvis non vacantes
 sint, si infra annum non petantur, amplius peti
 nequeant, per *Land-Recht lib. 2. art. 44.* Quod

E

si vero

si vero res mobiles securitatis vel ex alia causa ad tempus aliquo in loco depositae essent, illae non illius loci domino & ejus fisco, sed potius fisco debentur illius, in cujus finibus reus domicilium habuit, utpote ad quod res illae mobiles omnes referuntur, & ibi existere videntur *arg. l. 35. §. 3. d. hered. instit. l. 44. d. leg. 3. vid. Carpz. p. 3. c. 23. d. 13.* quam ipsam rationem tamen vicit quorundam locorum usus, teste Matth. *d. crim. ad l. 48. t. 20. c. 4. n. 18.* ita ut mobilia occupet ille, in cuius territorio reperta sunt, etiam si alibi condemnatus domicilium habuerit.

§. 66. Sed hic nova exsurgit quaestio, cui debeat gerada, si cognata in eo loco, ubi gerada in usu non est, geradam ex provinciis, ubi frequentatur, percipere non possit ob retorsionem, an cognatae remotiori in illis locis, ubi gerada datur, an heredibus accrescat, an vero magistratui cedat? & distingvendum, aut illa cognata non simul est heres, & neque heredibus, neque magistratui, sed cognatae remotiori conceditur? aut simul est heres, & gerada cum alia hereditate commiscetur & confunditur, ita, ut cognata integram geradam si sola est, si vero cohæredes habeat, portionem virilem geradae una cum hereditate accipere non prohibeatur, quia etiam illa, quae in loco, ubi gerada obtinet, in alio loco, ubi non obtinet, succedens totam hereditatem consequitur, neque portio
 qua-

quædam ad magistratum devoluitur Berlich. p. 3. concl.
51. n. 18. 19. licet ipsi n. 20. magis placeat, quod non
commisceatur gerada cum hereditate, sed ad cognata
tam in gradu consequentem transeat.

§. 67. Ad fiscum porro pertinent pœnarum
compendia, Carpz. *qu. crim.* 109. n. 41. *sqq.* & quidem,
etsi delictum vivo antecessore commissum fuerit, ad
successorem, si ferenda adhuc restat sententia, quia sunt
quasi fructus pendentes, licet magna sit Dd. certatio
de his in feudis, ubi alii distinguunt, an pœna ipso ju-
re commissa sit, an ex sententia debeatur, vide Rosenth.
d. feud. c. 10. concl. 42. n. 64. ita ut priori casu, pœna
pertineat ad heredem allodiale defuncti, hoc casu ad
dominum vel agnatos; alii censent utrobique tem-
pus delicti inspiciendum, Berl. p. 3. concl. 44. n. 14. a-
lii distinguunt inter pœnas ordinarias, item an in cau-
sa jam conclusum, alii pro fundamento habent l. 7. §.
divortio, sol. matrim. alii 2. F. 28. §. *his consequenter*
vid. Rosenthal. c. 1 n. 59.

§. 68. Uti vero multæ, ita & certa summæ
portio, ad cujus consecutionem iudex officium suum
impertit, in vernaculo vocantur, *Hülffe-Gelder* / fisco
magistratus inferuntur, tanquam fructus jurisdictio-
nis, quibus ejusdem onera compensantur quodam-
modo. Hinc patet justa ratione niti consuetudinem
ex qua magis quam certa lege primitus introductam

hanc pecuniam autumat Carpz. p. 3. dec. 276. n. 3. à qua differunt sportulæ die Hülffsgebühren officialibus, tanquam pars salarii, debitæ.

§. 69. Si quis jus dicenti non obtemperaverit, punitur, quam pœnam alii aëtori, Dn. Böhmer. *introd. in jus digest. h. t. §. 2.* alii fisco applicant, quia est multa, quæ ad fiscum pertinet, *L. 5. C. d. mod. mult.* magistratus commodo cedit Ill. Dn. de Lyncker. *in anal. h. t. &* cuique magistratui, tanquam fructum jurisdictionalem adjudicat Ill. Stryck. *in V. M. h. t.*

§. 70. Intet fructus jurisdictionales refertur etiam inventio thesauri artibus magicis procurata, & hoc verum, si in proprio loco thesaurus ita repertus, si autem in alieno, non totum thesaurum, vt quidam volunt, sed eam partem solum, quæ fuisset inventoris, fisco ad judicandum censet Sixtinus *d. regal. l. 2. c. 11. n. 34.* cum dominus loci ob maleficium alterius suo non debeat privari. Rectius vero sentire videtur Bitschius *Disp. 2. d. thesaur. th. 259* qui totum thesaurum jure soli domino, excluso fisco attribuit per *L. un. C. d. thesaur.* ubi imperator Leo indefinite & generabiliter scribit: *in alienis vero terrulis nemo audeat inivitis, imo nec volentibus vel ignorantibus dominis opes abditas suo nomine perscrutari, quod si nobis super hoc aliquis crediderit esse supplicandum, aut præter hujus legis tenorem in alieno loco thesaurum scrutatus invenerit,*

rit, totum hoc locorum domino reddere compellatur,
 Et velut temerator legis saluberrime puniatur.

§. 71. Werigeldum heredibus occisi ratione
 injuriæ ipsis illatæ debetur, quæritur ergo, si heredes
 occisi necem vindicare nolint, aut vindictam magi-
 stratui committant, cui debeatur? Moller. *ad Const.*
Elect. 11. inf. p. 4. judici, cujus est jurisdictio & ultio,
 adjudicat, quia gerada, res expeditoriæ & alia bona
 vacantia, heredibus non capacibus, aut plane non exi-
 stentibus cedunt magistratui superiori, sed quia hoc ex
 manifesta juris Sax. sanctione fit, quæ in nostra quæstio-
 ne deficit, & heredes necem interfecti non vindican-
 tes occisori remittant illatam injuriam, & consequen-
 ter etiam pœnam Werigeldi tanquam eorundem in-
 teresse, hinc opinio hæc non subsistit, aliud est si here-
 des occisi vindictam magistratui commiserint, eique
 jus suum contra occisorem resignaverint, Carpz. *qu.*
crim. 34. n. 67.

§. 72. Propter pacta usuraria pars quarta for-
 tis pro dimidia jurisdictionis domino debitoris, & pro
 dimidia creditoris cedit *Policey Ordnung 1577. tit.*
von wucherlichen Contracten / III. Dn. de Lynck. dec.
393. & quidem hoc emolumentum cedit jurisdictioni
 civili, *Policey Ordnung c. 1.*

§. 73. In terris Electoris & Ducum Sax. invete-
 rata consuetudine inductum dicitur, quod si quis ab

iis de feudo aliquo cum mero mixtoque imperio investitus sit, inque eo fodinæ metallicæ reperiantur, atque ex ipso metallo æs, stannum, aut plumbum vincat aurum argentumve, quod æri, stanno plumbove admixtum est, cedit lucrum totale vasallo, quod si vero aurum argentumve seu copia seu valore superet jam tacta viliora metalla, omnis utilitas principi cedit, Arumæus *ad A. B. disc. 5. ad c. 9. §. 5.* licet enim jure antiquo fodinæ in privatorum usu fuisse ostendatur *l. 3. §. ult. l. seq. ff. d. rebus eorum qui sunt sub tut. l. item si fundi 7. §. sed si lapidicinas 2. l. si cuius 13. §. inde est quasitum 5. ff. d. usu fruct.* certa portione fisco ex earum proventu attributa *l. 1. 2. C. de metall. & per 2. Feud. 56.* inter regalia relatæ, atque per *A. B. cap. 9.* principibus electoribus concessæ, adeoque relinquatur Rosenthal. *de feud. c. 5. concl. 88. n. 7.* qui ipsas metalli fodinas de regalibus esse negat, sed decimam vel aliam portionem fisco debitam, tamen ex dicta inveterata consuetudine quoad vasallos jus præfatum indutum putant. Sed Carpz. *p. 2. c. 53. d. 2.* ab hac doctrina recedit, & n. 10. adiicit, certio rem consuetudinem esse, quâ ferri fodinas nobiles aliique privati in fundis suis absque decimarum vel alterius canonis onere & sine expressa harum vestitione excolere possunt, de qua testatur Andr. Rauchbar, atque juxta eam in consilio aulico pronunciatum refert. *p. 1. qu. 22.*

n. 9. à quo tamen rursus etiam hac in parte recedit Dn. Horn. *Jurispr. feud. c. 9. §. 16.* qui §. 17. tunc demum vasallus minora metalla relinquit, si de iis investiti, adducitque consentientem Dn. Richt. *conf. 283.* atque lapidicinas (sc. viliores, ubi pretiosiores non fodiuntur, Heig. *p. 1. q. 13. n. 37.*) & fodinas calcis, item carbones fossiles *Stein-Kohlen* tantum largitur, quia metallorum jure non censentur.

§. 74. Potest etiam imperium merum habens poenam corporis afflictivam mutare in pecuniariam, Ill. D. de Lynck. *dec. 225.* nisi diversum lege provinciali (quamvis Ziegl. *de jur. maj. l. 1. c. 8. §. 12 seqq.* sine consensu principis hanc mutationem non concedat, nisi forte lege publica alicubi ea concessa sit) introductum, requiritur autem causa probabilis, multa grauior, *eine ziemliche Geld-Buße* / conversio in pius usus, & vt delinquens terminos jurisdictionis excedat, ne praesentia pariat scandalum. Ziegl. *c. l. §. 151.* quin & relegationis poenam in pecuniam converti posse statuunt, cum enim in ordin. provinc. de anno 1555. tit. *Daß peinliche Sachen* / dadurch das Leben verwircket / ohne unsere Bewilligung nicht Bürglich gemacht werden sollen / dicatur, hinc argumentum à contrario sensu desumunt. Quo scilicet iudex superior ex fructibus ejusmodi perceptis alacrior reddatur ad puniendos reos, quos coerceri rei-
publ.

publicæ multum interest, Carpz. *qu. crim. 109. n. 44.*
 Ceterum hodie post resol. grav. *de anno 1661. §. 59.*
 non amplius opus est argumento illo, adhuc tamen
 ob verba: *Staupenschlag und ewige Landes-Ver-*
weisung/ quæ quidam copulative intelligenda puta-
 runt, dubitatum meminit Horn. *in Jurispr. feud. c.*
8. §. 41. Conversio vero pœnæ etiam post præstitam
 irphedam fieri potest, licet enim videatur principi per
 juramenti præstationem jus quæsitum, quod inscio il-
 lo non remittendum, quia tamen juramentum potissi-
 mum consideratur inter jurantem & acceptantem, & si
 inter hos convenit, acceptans ab alio prohiberi non
 potest, quo minus de jure suo aliquid remittat, sicut
 & jus civitatis resignari potest soli senatui, cum tamen
 homagium præstetur simul principi, hinc pro remissio-
 ne judicatum refert Schilt. *E. 49. §. 181.*

§. 75. Multa pecuniaria, in quam conversa est
 pœna corporalis, non principi, sed judici merum im-
 perium habenti, attribuenda, nam traditum est ab in-
 terpretibus, quo casu pro crimine capitali pœna pe-
 cuniaria à superiore magistratu imponitur eam non
 imponenti superiori, sed inferiori ad cujus ordinariam
 cognitionem crimen, si non remissum fuisset, pertine-
 bat, applicandam esse; Heig. *p. 2. qu. 22. n. 63.* idque
 ex hac ratione, quod in dubio, indulgentia principis
 super crimine non trahitur ad pœnam parti læsæ ap-
 pli-

plicandam, neque ad utilitates inferioribus magistratibus debitas, ut ita absque injuria & præjudicio tertii, remissio poenæ procedat, & quod poenæ & multæ regulariter pertineant ad eum, cujus de crimine jurisdictio est. Klock. 1. *conf.* 11. n. 106. Menoch. A. I. Q. 74. n. 9. § 12. velut jure Saxon. omnes poenæ, quæ 10. thaleros excedunt, ad **Ober-Gerichte** referuntur, Carpz. *qu. 109. n. 63. § in proc. inquis. T. 1. art. 1. n. 2. 3.* Ill. Dn. B. de Lynck. *conf.* 94. n. 46. cumque status imperii & principes habeant potestatem jure superioritatis territorialis sententiam jam passos restituere eamque exercent, Schilt. *Ex. 10. §. 33.* hinc quæritur, si restitutio ita fiat, ut restitutus multam solvat, utrum aggratianti, an judici inferiori, qui processum peregit, illa cedat? & quamvis, ad quem onus inquirendi & exequendi competit, ei etiam commodum accedere videatur, magis tamen Schiltero *Ex. 49. §. 182.* videtur prævalere is, qui jus aggratiandi habet, ut & hujus juris commodum sentiat. Adjicit vero satius esse, piis causis id omne relinquere, aut cum inferiore magistratu dividere. Tandem & poena pecuniaria aut alia civilis mitigari atque remitti potest. Carpz. *qu. crim. 150. n. 85. §. 76.* Concurrunt sæpius judices in emulmentis ubi superior jurisdictio est divisâ ab inferiori, v. g. si ensis in rixa evaginatus, ubi Coler. *p. 1. dec. 163. n. 11.* distinguit, utrum quis strinxerit & evaginaverit

tantum enssem, neque percusserit, vel si percusserit, non nisi per transversos gladii ictus cutem alterius sanguine suffuderit, & tunc debetur judici inferiori dem Erb-
Berichte/ an vero vulneraverit, & gladius debetur judici superiori, hoc casu autem solum ensis debetur, non vagina, quæ crebrius multo argento exornata reperitur, prout monet Coler. *d. proc. exec. p. 2. c. 1. n. 152.* Si quis alienum enssem vel aliud instrumentum ferreum aut simile, puta hospitis vel vicini in tumultu arripuerit, judici non cedit, quia statutum juris Sax. loquitur de stringente proprium enssem, *Sandr. l. 1. art. 62. §.* **Wer SEM Schwerdt zuft**/ Quod si quis cum alterius cantharo alium petat vel vulneret, cantharus non committitur judici, *gloss. ad art. 62. lit. c. per L. Sancimus C. d. poen.*

§ 77. Hæc poena quoque recepta est, ut rustici inobedientes, & in malitia ac in obedientia perseverantes cogantur vendere sua bona ac migrare ex pago & districtu certæ jurisdictionis, quia autem hæc poena species quædam relegationis est, quæ ad altam jurisdictionem spectat, hinc non inferior sed superior iudex eam imponere potest, *Carpz qu. crim. 109. n. 59.* neque tamen locum habet, nisi alia remedia leniora non suffecerint, *Ill. Dn. B. de Lynck. dec. 575. § 322.*

§. 78. Sic & in potestate & exercitio actuum jurisdictionis reliquo sapius lites oriuntur, quæ ex lege scripta

scripta vix omnes decidi possunt, provinciarum etiã
 statuta variant, hinc studio omittimus uberiorem hu-
 jus rei excussionem, hoc solum addimus, quod jus
 salvi conductus, executio meri imperii manu militari,
 cognitio de falsa moneta, si non est imperatoris vel
 domini territorialis, vid. *Oesterreichis. Land- Ger.*
Ordnung p. 2. art. 27. denegatio honestæ sepulturæ,
 damnati restitutio ex capite innocentia (ad quam olim
 principis decretum requirebatur, *l. 1. §. ult. d. quæst.*
 & forte nec hodie inutile) citatio, & prehensio delin-
 quentium, cognitio de criminalibus in via publica quo-
 ad Electoratum Saxonicum, (non simpliciter tamen
 sed reservantur jurisdictioni territoriali vis publica, spo-
 lium, & hostilitates, *Schilt. ad Struv. S. J. T. cap. 6.*
§. 23.) & alia ad Dominum jurisdictionis superioris per-
 tineant, inferior autem index delinquentes, ne aufugi-
 ant, & superiori ut sistatprehendere, perscrutationem
 domesticam decernere, *Berlich. p. 1. dec. 120.* atque pœ-
 nam inferre possit his qui eam non admisserint juxta
l. 1. §. 2. b.

§. 79. Licet autem consuetudo, quæ rem fur-
 tivam magistratui addicit, irrationabilis credatur, *Ord.*
crim. art. 207. & 218. nec magistratus ob expensas in
 inquisitionem & executionem ex officio factas, eam
 retinere possit, *Richter. p. 2. dec. 96. n. 177.* jure tamen
 Saxonico, si dominus res sibi ablatas per annum &
 diem

diem non repetat, fisco cedunt. Cöppen. *l. 2. O. 69. n. 8.*
 §. 80. Solent etiam nobiles à subditis aliquid
 exigere ad elocationem filiarum Ill. Dn. Stryck. *d. ju-
 risdict. c. 4. n. 35. seqq.* & quidem domini jurisdic-
 tionis civilis v. g. pro emenda terra, Rosenth. *d. feud. c.*
6. concl. 85. n. 20. sic & certam avenæ quantitatem lub-
 diti præstant, de qua quæritur, si nobilis prædium cum
 omnibus emolumentis locet, & quædam specialiter
 excipiat, postea nuptiæ in tempus locationis incidant,
 an avena debeat locatori, an conductori? Dn. Titius
 ad Lauterb. *Obs. 590.* refert collegium aliquod juridi-
 cum pro conductore ad privatam ejus consultationem
 pronunciasse, cum omne illud debeat quod spe-
 cialiter non sit exceptum, ipse autem pro locatore pro-
 nunciat, quia est res locari non solita, & hinc sua na-
 tura excepta. Sane ita est, cum talis præstatio magis
 referat imaginem usus, quam usufructus.

§. 81. Multis in locis jus cauponarum exerci-
 tium concedendi, illis, qui ibidem jurisdictionem &
 mixtum imperium habent, competit, hinc etiam ju-
 risdictionem probare tradit Besold. *in thes. præf. voce*
Gast / ubi & dicit: *steher auch selbige (tabernas) zu*
verleihen gemeiniglich dem Vogts Herren zu / für-
nehmlich weil etwas davon gefällt / als Umgeld und
dergleichen / alii hoc jus referunt ad superiorita-
 tem territorialem, Knipschild. *d. jur. civ. imper. l. 2.*

c. 5. n. 162. alii ad simplicem jurisdictionem, plurimi ad mixtum imperium, simulque testantur, hoc usu, potissimum in Svevia, receptum esse, vid. Knipschild. c. 1. n. 163. Steph. d. jurisdic. l. 1. c. 12. n. 25, ubi etiam chorearum concessiones secundum sententias Camerales mixto imperio adscribit; quia vero cauponandi facultatem concedens nec in causis civilibus litigantibus jus dicit, nec in iisdem causis judicata & statuta exequitur, hinc proprie ad generalem civitatis vel universitatis administrationem & curam, quæ magistratui incumbit, pertinet, unde forte Besoldus antea dicto loco hoc jus simpliciter *dem Vogts Herren* adscribit. Quicquid sit, cum publice intersit, ut cauponæ non nisi publica autoritate erigantur & instituantur Klock. d. arario L. 2. c. 59. n. 1. seqq. ut nimirum peregrinantes & viatores habeant, ubi commode, secure & opportune diversari, pernoctare & victum sumere possint, inde hodie multis in locis absque superioris consensu & permisso cauponam habere & exercere nemini licet.

§. 82. Licet autem Boëtius in tract. de custod. clav. n. 45. dicat, quod, sicut rex Franciæ in finibus sui regni castra potest facere ad æmulationem regis Angliæ, & è converso, ita & barones & milites habentes jurisdictionem omnimodam possint sua loco propria autoritate incastellare, imo licet & hodie adhuc com-

pareant nobilium castella ad veterem muniendi modum extructa, vix tamen absque superioris consensu de novo & ad hodiernum muniendi modum nobilibus sua loca incastellare hodie licebit.

§. 83. In Allacia jure Magistratus competit retractus territorialis ex consuetudine Schilt. *ad Struv. jus feud. p. 156. Besold. conf. 47. per tot.* Cum consensu domini jurisdictionalis & pastoris eligitur custos vel ludimoderator, Schilt. *Inst. jur. Can. l. 1. t. 16. §. ult.* si vero inter dominum forte & pastorem non convenit, consistorium eligit & transmittit personam ad probam faciendam, Carpz. *L. 1. def. eccl. 77. 78. 81. 82.* Solus dominus jurisdictionis constituit Scultetum, Heimbürgium, & subditis neque jus electionis neque praesentationis competit, vti late probat Carpz. *l. 1. R. 99.* Sic & in electoratu ei permittitur ex constitutione Joh. Georgi, *de anno 1638.* sententias in causis criminalibus vndecunque pro lubitu petere, nec ad scabinatum juridicum Lipsiensem adstringuntur, in verbis: Was aber in andern Gerichtbarkeiten unserer Unterthanen / so mit Ober = Gerichten beliehen / oder dieselben sonst beständig herbracht / betrifft / wie wir dieselben / als auch andere auswärtige Gerichts-Herrn / wo sie sich in ihren peinlichen Sachen Rechtens belernen lassen wollen / kein Ziel oder Masse zugeben bedacht ; Also lassen wir auch denselben

selben anheim gestellet / wo und welcher Orte sie sich
solcher Information und Rechts-Belehrung erhoh-
len wollen.

§. 84. Sicuti vero populus munitus omnimo-
da jurisdictione cum mero & mixto imperio, statuta
etiam sine principis confirmatione (licet contraria sen-
tententia tutior sit per fundamenta, quæ large exhibet
Baldus in l. omnes populi 9. ff. d. just. & jur. n. 4. §.
sqq.) condere potest, Coler. proc. exec. p. 1. c. 3. n. 12.
sive istæ leges sint conceptæ super commodiore admi-
nistratone rerum istius loci, l. per iniquum, fin. C. d.
jurisd. omn. jud. sive etiam decisiones litium concer-
nant, Coler. c. l. n. 13. ita quæritur an domini ju-
risdictionis statuto subditos ad sua molendina coar-
ctare possint? id quod negamus, eo enim ipso quo ad
statuta introducenda requiritur voluntas subditorum,
& propositiones publicæ congregato populo solenni-
ter in curiam vel alium locum publicum per sonum
tubæ, campanæ, vel voce proconis, fieri debent, &
sculctetus, vt legitur in jure Saxonico, non aliter, nisi
cum consensu majoris partis paganorum ordinatio-
nem condit, Coler. c. l. n. 8. sqq., apparet quod sub-
diti inviti ad molendinum non possint cogi. Cum-
que utilitas & necessitas communis sit fundamentum
novi statuti, sequitur quod unius utilitas non sit atten-
denda, neque sufficit sola utilitas publica in augendo
publi-

publico reditu, alias omnes subditi semper possent compelli, Rosenth. *d. feud. c. 5. concl. 26. n. 2.* illum tamen casum excipiunt ubi tanta ærarii & reipublicæ est inopia, ita, quod cum cummuni reipublicæ utilitate & bono conjunctum foret, ut liceret hujusmodi statutum condere, Rosenth. *c. 1. n. 5.* sed hic casus ad dominum jurisdictionis mediatum applicari non potest.

§. 85. Habent quandoque & jus cogendi subditorum liberos ad servitium, sed non nisi sub principium anni exercere possunt, Ill. Dn. de Lynck. *dec. 1104.* jurisdictionis etiam ab eis locari potest, & cum prædio locata censetur, Brunnem *cent. 3. dec. 24.* unde & plurimæ civitates jurisdictionem titulo locationis tenent Carpz. *l. 5. resp. 15.* aliquando collectæ ratione jurisdictionis civilis imponuntur Hahn *ad wes. tit. d. Jurisdic. n. 12. verb. collectis,* Vespillonem ob bonum publicum domini jurisdictionum constituunt, Carpz. *p. 2. c. 4. d. 12.* vexillum tempore nundinarum erigunt, Zahn *ichn. mun. c. 61. n. 5.* idque domini jurisdictionis inferioris, ut & eorum est encæriorum protectio, *der Kirchweyh. Schutz / Manz. dec. Pal. qu. 91.* inspectio molendinorum *die Mühlbeschau / idem qu. 92.* de aliis juribus Landsässorum videri potest Schilt. *l. 1. inst. j. publ. tit. 26. §. 4. & Ziegler ad Calv. praxin. §. nobiles & §. civitas.*

§. 86. Non habent jus venandi, aucupii, Ill. Stryck. *d. jurisdic. c. 4. n. 12. seqq.* neque jurisdictionem in Postwesen Illustr. Dn. Wildvogel *d. regal. post. jure §. 10.* nec pecuniam in casum succumbentiae depositum sibi acquirunt, idem *d. pecun. succumb. p. 41.* nec immediati fiunt, Ill. Dn. de Lynck. *dec. 90.* ex multorum opinione non confirmant die Innungen/ neque subditis inhiberi possunt, quo minus testimonium dicant coram Notario, Rivin. *ad Ord. proc. t. 20. enunc. 39.* non habent superioritatem, Ill. Dn. de Lynck. *ib. sup. terr. p. 47. 50.* nec jus reformandi religionem Breitschwerd in *Conf. de jur. ord. Equ. circa relig. n. 9. seqq.* ad eos non pertinet die Ziegel-Erde/ Carpz. *z. §3. 3. n. 6.* nec vestigal Bachov. *ad Trentl. Vol. 2. D. 18. d. 9. lit. a.* nec inferiorem jurisdictionem habentes carceris poenam ultra octiduum, & multam pecuniariam ultra 3. vel 4. sexagenas novas indicere valent Carpz. *p. 4. c. 28. d. 4. n. 7.* si in eorum rationibus minor pecunia scripta non crimen peculatus sed furtum committitur Schilter. *Ex. 49. §. 143.* illis receptio typographi non permittenda, Fritsch. *d. typogr. c. 2. §. 3.* licet Mev. *p. 3. dec. 69.* dissentiat, neque subditos cogere possunt ad matrimonium, alias apud pontificios incidunt in poenam excommunicationis, Engel. *in coll. jur. Can. l. 4. t. 2. n. 10.* jurisdictioni per se non cohæret jus braxandi Tabor. *d. jur. cerevis. c. 2. §. 6.* nec regulariter cognitio de delictis in via regia, quo minus etiam justitiam

fitiam administrent, non obtinet laudatio auctoris,
Mev. p. 3. dec. 283.

§. 87. Hanc ita acquisitam & exercitam atque
exercendam jurisdictionem mediatorum impedire su-
periori fas non est, Carpz. t. 2. art. 2. n. 39. 40. fit au-
tem turbatio per adjunctionem commissarii, *idem p.*
3. a. 221. n. 8. per literas compulsoriales immediate,
irrequisito iudice inferiore, insinuatias v. g. ad instru-
menta edenda, *idem p. 3. dec. 208. n. 16. seqq.* nec o-
pus est ut semper factio fiat, nam & verba sufficiunt,
quia turbare nil aliud est, quam jus possessoris obscu-
rum reddere, Hahn. *ad wesf. tit. uti possid. n. 5. voc.*
adversus & defenditur iudicatio, quoad quasi posses-
sionem utili interdicto, etiam contra subditos turbantes
Carpz. p. 2. c. 7. d. 12. actione injuriarum, aliisque
remediis, ipsum vero jus jurisdictionis vindicatur utili
confessoria, vid. Lauterb. *comp. jur. tit. d. iurisd. p.*
m. 27.

§. 88. Onera multa incumbunt jurisdictioni patri-
moniali, ut repetitio delinquentis profugi, & alibi de-
prehensi, sub poena amissionis jurisdictionis crimina-
lis, Ill. Dn. de Lynck, *ad Struv. tit. d. custod. & exh.*
reor. sumtus in custodiendos delinquentes, nam sub-
diti habent actionem negatoriam Magnif. Dn. Bejer,
tr. von Hencker-Geld cap. 10. n. 427. nisi aliud consuetu-
dine introductum Carpz. *lib. 1. Resp. 50. n. 4.* uti &
alii sumtus in inquisitionem impendendi, quos ta-
men

men in certis casibus, & ubi hoc consuetudine indu-
ctum subditi restituunt Knich. *d. vest. pact. p. 2. c. 1. n. 147. sqq.* alimentatio infantis expositi, *idem c. l. n. 132. sqq.* & Ill. Stryck. *d. jurisd. n. 29.* notat, quod intra septem ex positus, sit alendus ab eo qui jurisdictionem circumseptam habet, & extra illam positus, ab eo, qui universalem jurisdictionem habet, alenti autem est spes successionis ab intestato sed fallax Knich. *c. l.* sic & minitantiem inopem in carcere alere debet magistratus Hahn. *ad w. tit. d. concuss. in f.* nam poena minitantium regulariter est cautio de non offendendo, pignoribus vel fide jussoribus facta, quam qui praestare nequit, usque dum praestet, in carcere est detinendus, *Ord. crim. art. 166.* Cumque sententia sit nulla in judicio, ubi actuarius non est legitime constitutus, hinc litigantes restitutionem expensarum juste petunt à domino jurisdictionis, Schilt. *Exerc. 47. in append. §. 18. ubi §. præjudicia allegat.* Refectio cloacæ ex publico per locum privatum transeuntis pertinet ad merum magistratus officium, *idem E. 47. §. 68.*

§. 89. Tollitur jurisdictio præscriptione, nimia crudelitate, aliisque modis vid. Stephan. *d. jurisd. lib. 1. cap. 39. per tot.*

§. 90. Analogia jurisdictio competit collegiis opificum, & mercatorum, in causis quæ ad artem & professionem eorum pertinent *l. fin. C. d. jurisd. l. 2. inf. C.*

d. const. pec. Schurff. cons. 79. n. 1. cent. 2. cujus vi no-
 tio & prolocutio de litibus ad se delatis senioribus
 competit, de qua tamen notandum, quod collegio
 & praefectis ejus non privative sed cumulative compe-
 tat, hinc in arbitrio est actoris, an coram senioribus,
 an ordinario civitatis iudice opifices convenire velit
Mev. lib. 4. jur. Lub. t. 13. art. 3. n. 25. sqq. solent
 vero opifices quandoque sua potestate abuti, ut do-
 cet sequens insertus casus:

Es ist ein gewisser Schuster / = = der soll zum Al-
 termann erkohren werden / worauff er sich auch
 geschickt machet / und ein zierliches Halstuch
 umbindet. Als er nun aber bey offener Lade
 erscheinet und seinen bestimmten Ort einnehmen
 will / so schlagen Ihm die Aeltermanns Cont-
 panen die Lade zu / und fragen ihn : Ob Er
 nicht wisse / daß man alten und löblichen Ge-
 brauch nach Zucht und Erbarkeit halber bey
 offener Lade nicht mit den Halstuche / sondern
 mit dem Koller / erscheinen müste? So lange
 er also solches nicht thäte / könnte er auch die
 Würde der Aeltermannschafft nicht haben. Der
 N. bittet / man möchte ihn doch nicht despecti-
 ren; massen er nicht absehe / was das Koller
 vor eine grössere und sonderbahre Erbarkeit vor
 dem Halstuch hätte. Sie gehen aber wieder
 von einander und klagen bey ihren Patronen
 dem

SOLI DEO GLORIA

dem einen Rathsherrn / darüber / welcher den Schuster / weil er sich ihrer Gewohnheit nicht submitiren will / auff 10. Thlr. strafft. Der Schuster appellirt an den ganzen Rath / weil aber in dem Rath einige sind welche Koller / einige aber welche Halstücher tragen / als wurde die Sache pro & contra disputirt / welche die erbarsten wären? Endlich aber behielten doch die Koller das Præ, und wurde gesprochen N. solte sich accommodiren und bey offner Lade ein Koller anlegen / anders könnte er Er zu dieser Dignité nicht gelangen / N. erlegt seine Schald oder appellations-Gelder und gehet an die hohe Regierung; diese spricht ihm das Halstuch zu / jedoch nur ein schlechtes ohne Spitzen / damit der alten Erbarkeit nicht zu viel abgehe. Der Inhalt des Spruchs ist ohngefehr dieser: Weil aus denen Actis erhellet daß bey dergleichen Solennitäten des Kollers Gesundheit getruncken werde / dabey denn ein grosser Mißbrauch vorgehet / daß sie sich wie die Schweine besauffen / worüber sich Appellant ein Gewissen macht / als soll Er &c.

hinc ad has & alias lites decidendas & præcavendas, de quibus Mevius c. l. n. 87. recurritur non tantum ad ordinarium magistratum, sed & confirmatio statutorum censetur utilissima; Plura addenda restant, sed memores instituti vela contrahimus.

SOLI DEO GLORIA!

Nobilissimo atque Doctissimo

DOMINO

RESPONDENTI

S. P. D.

PRÆSES

Quod Ovidius ad Perbillam scribebat:

Sæpe tui iudex, sæpe magister eram,
idem & mea ad te perferunt literæ: nam ex voto optimi
tui nunc beati Parentis selegisti meas ad universi juris
partes commentationes, summa ope & alacri studio eas
accepisti, textus ipsos & fontes juris indagasti sedulus,
& Te sic eruditum ostendisti, ut tandem in publicis dispu-
tationibus ad Lauterbachianum compendium, me iudice,
institutis, eruditissimos opposcentes ad certamina provo-
care palmamq; eripere, ipseque opponendo aliis negotium
facessere sæpius sustinueris, sed hæc non suffecerunt tibi,
etiam proprio Marte elaboratas theses publice defendere,
& ita demum mihi valedicere amasti. Annuo itaque &
animatus gratulor tibi de exanilatis laboribus & de egre-
gio eruditionis specimine, sospitet Te Deus T. O. M. & in
solatium dulcissima matris ac splendorẽ famigeratissime
Happiano-Kromeyeriana familia conseruet incolumem
quam diutissime. Dabam ex musæo Jenæ d. 28. Jun. 1710.

Quod Wahrheit edles Gold liegt oft in tiefen Gründen /
Und weist die muntre Hand in tiefen Arbeits- & Schacht/
Wir wollen einen Schatz aus unsern Kräfte[n] finden /
Der mit dem reinen Glanz vergnügt die Sinnen macht.

Denn

Denn unsre Weisheit ist ein Thal voll Dunkelheiten /
 Ein Ergt / das vor das Gold meist Schlacken-Werck verspricht /
 Wir müssen immerfort mit Last und Mühe streiten /
 Und sehn vor Sonne kaum ein Ir und Monden-Licht.
 Will aber jemand recht der Weisheit Schätze suchen /
 Und sich Gelehrsamkeit zur Liebsten ausersehn /
 Der muß der Faulheit Zug aus wahren Ernst verfluchen /
 Auch mit bewehrtem Rath bey seinen Lehrern stehn.
 Du wilst Hochwerther Dich / um dieses Gold bemühen /
 Du suchst durch Wort und Streit der Wahrheit güldnes Wort /
 Dein Kunst bewehrter Geist darff keinen Begner schieben /
 Die Kluge Wissenschaft weist alle Pfeile fort /
 Mich muß als wahrer Freund dein Weisheits Gold ergehen /
 Das Dich in unsern Hayn vor andern kentlich macht /
 Du kanst mit guten Recht dich hochgelücklich schätzen /
 Weil Du die wissenschaft zum schönen Zweck gebracht :

Dieses sehet glückwünschend des Herrn Respond. er-
 gebenster Diener und Freund.

J. A. CONSRUCH, Angria-westphal. Oppon.

In der Welt muß immerfort im Streit und Kriegen seyn /
 Soldaten wehren sich mit ihrer Hand und Degen /
 Hier ist der starke Leib dem schwachen überlegen ;
 Auch der Gelehrten Rath mengt sich in streiten ein /
 Mich deucht / daß dieser Geist / der auff's Catheder gehet /
 Gleich als ein anderer Held bey Klugen Feinden siehet ;
 Die Pfeile greiffen zwar nicht unser Leben an /
 Doch kämpffet man allhier mit Klugen Weisheits Sätzen /
 Die wohl als scharffer Feind den Wahmens Ruhm verletzen /
 Wer nun mit Kluger Kunst die List bezwingen kan /
 Der trägt das Lobes-Reiß mit ausgereckten Händen /
 Und kan sich freuden-voll zu höhern Dingen wenden.
 Du bist Hochwerther Freund / in dieser Kunst gelehrt /
 Die Begner können dir den Sieg nicht abgewinnen /
 Und müssen nur mit Ernst auf einen Lobspruch sinnen /
 Der vor den lichtem Geist und deinem Ruhm gehört /
 Ich selbst muß nach Pflicht zu solchen Dienst erwachen /
 Und zu dem schönen Sieg den frohen Glückwunsch machen.

Dieses sehet glückwünschend des Herrn Respond,
 Ergebenster Diener und Freund

F. A. PÜTTER, Herlohnio Marcanus, Oppon.

Im

M alten Rom stund bey dem Tugend Tempel /
Der Ehren - Hau ; und war zu dessen Thür
 Ein enger Weg / dies stellet im Exempel
 Den rechten Steig zur süßen Ehren für.
 Der im Triumph den loorbeer konte tragen /
 War der / vor dem kein Feind zu sehen weiß /
So kan nur der Gelehrsamkeit erjagen.
 Bey dem mit Witz sich paart Verstand und Fleiß.
Wein Werthester ! von deinem Fleiß und Gaben
 Kan ich nebst andern mehr nur Zeuge seyn.
 Und die dich nicht bisher gehöret haben :
 Die stimmen bald mit mir hier überein
 Wenn dieses Werck statt einer guten Proben
 Von Witz und Fleiß vor ihren Augen steht,
 Jetzt wird dich bald der Ehren Tempel loben.
 Beglückt ; Wer so zum Ehren Hause geht.

Seine Schuldigkeit zu observiren
setzte diese Zeilen

C. C. BRAVNS, Opponens.

S G muß der Deinen Ruhm nicht nur den Tempel zieren/
Besondern Themis gräbt ihn auch in Gold und Steis.
 Du solst hochwerther Freund / der rechte Griffel seyn/
 Der ihre Lehren soll mit höchsten Preisse führen.
Sie kan nunmehr nicht / so Glanz als Ruhm verlieren /
 Und kriegt von deinem Witz vielmehr vernenten Schein/
 Du reichst ihr wiederum den Stab und Zepher ein/
 Und lässest ihr die Krafft von ihrer Herrschafft spüren /
 Du weissest ihr wie weit / sich ihre Herrschafft streckt/
 Und wo dem Richter wird sein wahres Ziel gesteckt.
 Wir aber hören Dich mit tausend Freuden an/
 Und wünsch den bald zum Richter Chor zu zehlen.
 Und daß Dein scharffes Aug / so dann der rechten Bahn/
 Der Tugend Mittel-Punctis niemahlen mag verfehlen.

Hiermit wolte den Herrn Autor, und Respon-
dent. dieser Disputation gehorsamst
gratuliren

G. W. TITUS.

Errata B. L. ita corriget.

- Pag. 1. legatur: publicæ eruditorum &c.
Pag. 4. lin. 3. legatur: Gail. 2. O. 62. n. 7. 9. fqq.
§. 4. lin. 5. leg. conf. 10. n. 732.
pag. 9. linea ult. leg. eum.
pag. 10. lin. 3. lege: cum forti.
pag. 11. §. 23. lin. 3. leg. §. 61.
lin. ult. leg. §. 61.
p. 12. §. 25. lin. ult. leg. dubitamus.
p. 14. §. 32. lin. 3. leg. c. 14. §. 24.
p. 18. lin. 7. leg. alluvionis.
§. 36. lin. 1. leg. incrementum.
lin. 9. leg. hereditariis.
p. 22. §. 45. lin. 5. leg. de privilegiis.
p. 29. lin. 3. leg. erectionem.
lin. 22. leg. volente.
p. 30. §. 62. lin. 8. leg. habenti.
p. 31. lin. 2. leg. c. 4. n. 99.
§. 63. lin. 6. leg. illi.
p. 34. 66. lin. 9. pro? pone;
p. 39. §. 74. lin. 11. leg. pecuniariam.
p. 47. §. 84. lin. 14. leg. publicè.
p. 50. §. 87. lin. 5. leg. d. 221.
reliqua ipse B. L. emendabit.

ULB Halle

003 330 850

3

St.

inches

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

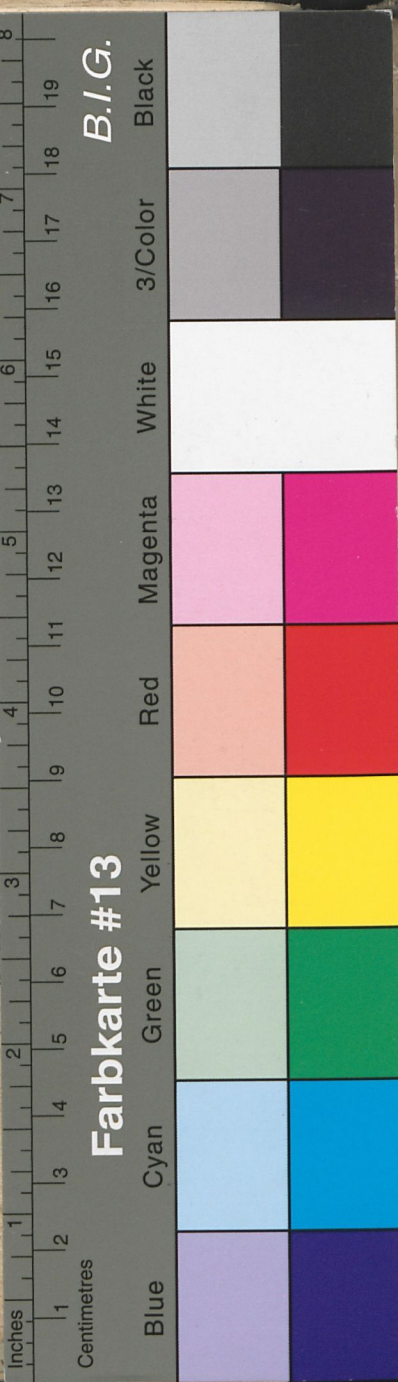
Red

Magenta

White

3/Color

Black

DISSERTATIO JURIDICA

DE

DOMINIO JURISDICTIONIS MEDIATORUM

Von der Gerichts Herrschaft!

QVAM

SUB REGIMINE ACADEMICO
SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI
DOMINI

WILHELMI HENRICI

DUCIS SAXONIAE, JULIAE, CLIVIAE, MONTIUM,
ANGARIAE WESTPHALIAEQVE ET RELIQA
PRINCIPATUS ISNACENSIS & PROVINCIARUM AD ILLUM PERTINENTIUM
HEREDIS

CONSENSU ILLUSTRIS ORDINIS JURIDICI
P R A E S I D E

JOH. WILHELM. DIETMARO
JURIS UTRIVSQUE DOCTORE
DOMINO PATRONO SUO ATQVE PRÆCEPTORE

OMNI CULTU PROSEQUENDO
PUBLICO ERUDITORUM DISQUISITIONI SUBMITTIT

d. Jun. 1710. horis locoque consuetis
AUTOR ET RESPONDENS

JOH. FRIEDR. KROMEYER, JEN.

JENÆ, LITTERIS CHRISTOPHORI KREBSII.